

Martina Barbiš

Psihijatrijska hospitalizacija: poštivanje etičkih načela i stigmatizacija

/ Psychiatric Hospitalization: Estimation of Ethical Principles and Stigmatization

Zagreb: Izvori, 2019, str. 234.

/ Zagreb: Izvori, 2019, p. 234.

Prava osoba s mentalnim poremećajima se često krše, stoga su zaštićena Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, kao i drugim internacionalnim i nacionalnim zakonima. Svjetska zdravstvena organizacija u okviru inicijative *Quality Rights* izradila je niz edukativnih materijala kako bi pomogla transformaciju institucija skrbi o mentalnom zdravlju prema oporavku i poštivanju ljudskih prava. U sklopu ove inicijative također je izrađen alat za procjenu stanja kvalitete liječenja i poštivanja ljudskih prava. Poštivanje ljudskih prava je usko povezano s kvalitetom liječenja i ishodom liječenja, stoga su istraživanja postojećeg stanja poštivanja ljudskih prava više nego dobrodošla da bi pomogla u implementaciji promjena koje imaju za cilj poboljšanje kvalitete i ishoda liječenja. U ovom kontekstu je značajno istraživanje Martine Barbiš objavljeno u ovoj knjizi koje u fokus stavlja iskustva pacijenata liječenih u psihijatrijskim institucijama. Istraživanje je provedeno tijekom 2014. i 2015. godine. U istraživanju je sudjelovalo 214 osoba s iskustvom hospitalizacije na različitim psihijatrijskim odjelima i bolnicama u Hrvatskoj, s različitim teškoćama mentalnog zdravlja (najviše zastupljene dijagnoze: alkoholizam, depresija i shizofrenija).

The rights of persons with mental disorders are often violated and are therefore protected by the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, as well as other international and national laws. As part of the Quality Rights initiative, the World Health Organization has developed a series of educational materials to help transform mental health care institutions on their way towards recovery and respect for human rights. As part of this initiative, a tool has also been developed to assess the quality of treatment and respect for human rights. Respect for human rights is closely linked to the quality and outcomes of treatment. For that reason, a study on the current state of respect for human rights is more than welcome to help implement changes aimed at improving the quality and outcomes of treatment. In this context, Martina Barbiš published a very important study in this book, focusing on the experiences of patients treated in psychiatric institutions. The study was conducted during 2014 and 2015. It involved 214 persons who experienced hospitalization in various psychiatric wards and hospitals in Croatia due to various mental health problems (the most common diagnoses were alcoholism, depression and schizophrenia).

Cilj: Cilj istraživanja bio je dobiti uvid u poštivanje etičkih načela u psihijatrijskim institucijama ispitivanjem učestalosti etičkih prijestupa tijekom psihijatrijske hospitalizacije. Također, namjera je bila opisati pozitivne i negativne postupke zdravstvenih radnika i iznijeti preporuke pacijenata što pomaže u liječenju. Istraživanjem se također željelo utvrditi je li iskustvo hospitalizacije povezano sa samostigmatizacijom.

Metode: Za utvrđivanje etičkih prijestupa osoblja korišten je *Upitnik prijestupa etičkih načela u zdravstvenoj skrbi* (Brueggemann i sur., 2012), a za utvrđivanje samostigmatizacije *Inventar internalizirane stigme psihičkih poremećaja* (Boyd Ritsher, Otilingam i Grajales, 2003). U upitniku prijestupa etičkih načela opisana su 23 događaja koja operacionaliziraju prijestup pet etičkih načela u zdravstvenoj skrbi: *autonomija, pravda, tjelesna nepovredivost, integritet i seksualna nepovredivost*. Primjer čestice je „Jeste li ikada u psihijatrijskoj skrbi u Hrvatskoj doživjeli da niste bili adekvatno informirani?“. Inventar internalizirane stigme kojim se utvrđivala samostigmatizacija je dobro poznat instrument koji je već korišten u istraživanjima u Hrvatskoj, konstruiran za mjerenje subjektivnog doživljaja stigme, a sadrži pet podljestvica *Otuđenje* (subjektivni doživljaj obezvrijeđenosti kao člana društva); *Odobranje stereotipa* (stupanj slaganja s općenitim stereotipima o ljudima koji imaju psihički poremećaj); *Doživljaj diskriminacije* (percepcija načina na koji ih drugi ljudi trenutno tretiraju); *Socijalno povlačenje* i *Otpornost na stigm* (iskustvo odupiranja stigmati).

Rezultati: Nalazi dobiveni primjenom *Upitnika prijestupa etičkih načela u zdravstvenoj skrbi* pokazuju da je najveći broj prijestupa doživljen u području etičkog načela autonomije (neadekvatno informiranje, neuvažavanje mišljenja, nepružanje vremena za razmišljanje o npr. drugim opcijama, neslušanje), dok je najmanje prijestupa bilo u području načela seksualne nepovredivosti. Polovina sudionika istraživanja

Objective: The objective of this research was to gain insight into the observance of ethical principles in psychiatric institutions by examining the frequency of ethical breaches during psychiatric hospitalization. In addition to that, the intention was to describe both positive and negative actions undertaken by health professionals and present patients' recommendations to improve treatment. The study also sought to determine whether the experience of hospitalization was associated with self-stigmatization.

Methods: *The Transgressions of Ethical Principles in Health Care Questionnaire* (Brueggemann et al., 2012) was used to identify ethical transgressions by staff, and the *Inventory of Internal Stigma of Psychiatric Disorders* (Boyd Ritsher, Otilingam and Grajales, 2003) was used to determine self-stigmatization. The *Transgressions of Ethical Principles in Health Care Questionnaire* described 23 events that operationalize the transgression of five ethical principles in health care: *autonomy, justice, bodily integrity, integrity, and sexual inviolability*. One example of a question is “Have you ever felt inadequately informed while receiving psychiatric care in Croatia?” The *Inventory of Internalized Stigma*, which was used to determine self-stigmatization, is a well-known instrument already used in research in Croatia. It was designed to measure the subjective experience of stigma and it comprises five subscales: *alienation* (subjective experience of being devalued as a member of society); *approval of stereotypes* (degree of agreement with general stereotypes about people with mental disorders); *experience of discrimination* (perception of the way other people currently treat them); *social withdrawal* and *resistance to stigma* (experience of resisting stigma).

Findings: The findings of the *Transgressions of Ethical Principles in Health Care Questionnaire* indicate that the majority of transgressions were experienced in the domain of the autonomy principle (inadequate information, disregard

doživjelo je da nije bilo adekvatno informirano, a svaka treća osoba navela je da je osjećala kako mora prihvatiti tretman protiv vlastite volje zbog straha od prisile ili zlostavljanja ako to ne učini. Da je bolničko liječenje bilo protiv njihove volje navelo je 22 % osoba. Ovi rezultati upozoravaju na neusklađenost postupanja sa *Zakonom o pravima osoba s duševnim smetnjama* koji nalaže da osoba mora biti sveobuhvatno informirana o razlozima za prijam u psihijatrijsku ustanovu kako bi mogla donijeti svoju odluku o liječenju, koja mora biti slobodna i ničim uvjetovana. Glede načela pravde, 36 % osoba smatra kako nije dobilo skrb kakvu misle da im je potrebna, što ukazuje na potrebu planiranja liječenja na temelju individualnog plana liječenja. U području etičkog načela integriteta, gotovo svaka treća osoba se osjećala zaboravljeno ili zanemareno, a čak je 26 % doživjelo ponižavanje od osoblja. S obzirom na etičko načelo tjelesne nepovredivosti, 19 % osoba doživjelo je da je osoblje provodilo pregled/tretman na pretjerano grub način, a 8 % je doživjelo prijetnju da će ih netko udariti, 31 % sudionika je doživjelo da su zaboravljeni ili zanemareni, a 13 % je smatralo da je prekršena profesionalna tajna, 11 % ispitanika nije imalo privatnost kod svlačenja, a 10 % je doživjelo komentiranje svoga tijela sa seksualnim prizvukom. Žene su doživjele veći broj prijestupa etičkih načela od strane osoblja nego muškarci. Najmanje prijestupa doživjele su osobe koje su imale dijagnoze povezane s alkoholom, a najviše osobe koje su imale dijagnoze shizofrenije i psihoze. Više je prijestupa bilo na zatvorenim odjelima. Također, osobe najlošije financijske situacije i osobe koje su svoje opće zdravstveno stanje procijenile lošijim doživjele su veći broj prijestupa.

Istraživanjem samostigmatizacije utvrđeno je kako većina sudionika (70 %) sebe gotovo da i ne samostigmatizira, a 22 % iskazalo je blago internaliziranu stigmju. Osoba s umjerenom stigmatizacijom bilo je 6,5 %, a onih koji se snaž-

for opinions, failure to provide sufficient time for considering other options, failure to listen), while the least transgressions were found in the domain of the sexual inviolability principle. One half of the survey participants perceived that they were not adequately informed, and one third stated that they felt they had to accept treatment against their own will for fear of coercion or abuse. 22% of the participants stated that they were treated in hospital against their will. These findings point to non-compliance with the *Law on Protection of Persons with Mental Disorders* that stipulates that a person must be comprehensively informed about the reasons for admission to a psychiatric institution in order to be able to make his or her own decision on treatment, which must be free and unconditional. In regard to the principle of justice, 36% of the participants expressed that they had not received appropriate care, which points to the need to plan treatments based on individual treatment plans. In the domain of the integrity principle, almost every third person felt forgotten or neglected, and as many as 26% of the participants experienced humiliation from staff. In regard to the bodily integrity principle, 19% of the participants experienced that the staff conducted the examination/treatment in an excessively crude manner, 8% experienced the threat of being hit, 31% felt forgotten or neglected, 13% felt that professional secrecy had been breached, 11% of the respondents did not have privacy when undressing while 10% experienced commenting on their body with sexual overtones. Women experienced more transgressions of ethical principles by staff than men. The least number of transgressions were experienced by persons who had diagnoses related to alcohol, and the most by persons who were diagnosed with schizophrenia and psychosis. More transgressions took place in closed wards. Also, persons in a poorer financial situation and persons who assessed their general health condition as poor experienced a greater number of transgressions.

no samostigmatiziraju samo 2 %. Najmanji su stupanj samostigmatizacije iskazale osobe koje su imale dijagnoze povezane s alkoholom, dok su se najviše samostigmatizirale osobe koje su dobile dijagnoze shizofrenije i psihoze. Moguće je da su ovakvi nalazi niske samostigmatizacije povezani s odabirom ispitanika. Naime, gotovo polovina sudionika istraživanja pohađala je psihoterapiju ili savjetovanje koji mogu imati osnažujući učinak, dok je grupu podrške koja također može djelovati osnažujuće na svoje članove, pohađalo čak 55 % sudionika istraživanja. Utvrđeno je da je samostigmatizacija povezana s brojem doživljenih etičkih prijestupa od strane osoblja u psihijatrijskim institucijama. Istraživanje je potvrdilo protektivni učinak socijalne mreže prijateljskih odnosa.

Zanimljivi dio ove knjige je također kvalitativno istraživanje. U ovom dijelu istraživanja od sudionika istraživanja je traženo da opišu pozitivno ili negativno iskustvo s osobljem unutar psihijatrijskog zdravstvenog sustava u RH. Također je traženo da iznesu svoje mišljenje kakvo postupanje osoblja pomaže u liječenju. Osobna iskustva pokazuju više od statističkih podataka i suočavaju nas s posljedicama našeg ponašanja na druge ljude te mogu stimulirati poželjna ponašanja koja su ne samo važna za etičko postupanje nego i za uspjeh liječenja.

Zaključno: Rezultati istraživanja prikazani u ovoj knjizi upozoravaju na važnost poštivanja etičkih načela / ljudskih prava u psihijatrijskim institucijama i kreiranje terapijske atmosfere dobrovoljnosti i oporavka koja se povezuje s najboljim rezultatima liječenja. Opisana osobna iskustva pacijenata pokazuju više od statističkih podataka i upozoravaju na obavezu postupanja baziranu na poštivanju ljudskih prava koja uključuju pravo na autonomiju u odlučivanju, poštivanje dostojanstva i individualni plan liječenja. Rezultati ovog istraživanja korisni su za promišljanje o transformaciji psihijatrijskih institucija prema oporavku i poštivanju ljudskih prava kao što to preporu-

The survey on self-stigmatization found that the majority of participants (70%) did not self-stigmatize themselves while 22% expressed a slightly internalized stigma. 6.5% of the participants expressed moderate stigmatization and only 2% expressed strongly self-stigmatization. The lowest degree of self-stigmatization was expressed by persons who had diagnoses related to alcohol, while the highest degree self-stigmatized was found in persons who were diagnosed with schizophrenia and psychosis. It is possible the findings related to low self-stigmatization result from the selection of respondents. Namely, almost half of the participants attended psychotherapy or counselling that can have an empowering effect, while the support group, which can also have an empowering effect on its members, was attended by as many as 55% of the participants in the study. Self-stigmatization was found to be related to the number of experienced ethical transgressions by staff in psychiatric institutions. The study confirmed the protective effect of the social network of friendships.

Qualitative research is also a very interesting part of this book. In this part of the study, the participants were asked to describe positive or negative experiences with staff within the psychiatric health care system in the Republic of Croatia. They were also asked to express their recommendations for the improvement of treatment. Personal experiences speak more than statistics and confront us with the consequences of our behaviour on other people as they can stimulate desirable behaviours that are not only important for ethical conduct but also for the success of treatment.

Conclusion: The results of the study presented in this book highlight the importance of respecting ethical principles/human rights in psychiatric institutions and creating a therapeutic atmosphere of benevolence and recovery that is associated with the best treatment out-

ča Svjetska zdravstvena organizacija. Premda kršenje ljudskih prava u psihijatrijskim institucijama može imati svoje pravne posljedice, za institucije liječenja je važno organizirati liječenje koje se temelji na oporavku i poštivanju ljudskih prava jer je to povezano s boljom suradnjom u liječenju i povoljnijim ishodima liječenja. Pozitivna i negativna iskustva tijekom liječenja koja su iznesena u ovoj knjizi kao i savjeti o tome što pomaže u liječenju i što bi trebalo promijeniti treba prihvatiti kao korisne informacije partnera – stručnjaka po iskustvu u liječenju bez čije suradnje nema uspješnog liječenja. Prevencija samostigmatizacije je važna za ishod liječenja, čemu također treba obratiti pozornost u individualnom planiranju liječenja. U Hrvatskoj očekujemo promjene u organizaciji sustava zaštite mentalnog zdravlja usvajanjem nacionalnog okvira za mentalno zdravlje, pa bi bilo zanimljivo u dogledno vrijeme istraživanje ponoviti.

Sladana Štrkalj Ivezić

comes. The described personal experiences of patients speak more than statistics and point to the obligation to act based on respect for human rights, including the right to autonomy in decision-making, respect for dignity and an individual treatment plan. The results of this study are useful for further consideration of ways to transform psychiatric institutions on their way towards recovery and respect for human rights as recommended by the World Health Organization. Although violations of human rights in psychiatric institutions may have legal consequences, it is important for treatment institutions to organize treatment based on recovery and respect for human rights, as these factors are associated with better cooperation in treatment and more favourable treatment outcomes. The positive and negative experiences during treatment presented in this book as well as advice on what helps in treatment and what should be changed should be accepted as useful information given by partners - experts in treatment experience without whose cooperation there is no successful treatment. Prevention of self-stigmatization is important for treatment outcome and this should also be considered in individual treatment planning. In Croatia, we expect changes in the organization of the mental health care system with the adoption of the national framework for mental health. It would therefore be interesting to repeat the research in the foreseeable future.

Sladana Štrkalj Ivezić